INNA NEGRESCU-BABUŞ

Institutul de Filologie
(Chişinău)

UNELE ASPECTE PRIVIND INTERFERENȚELE LINGVISTICE

În literatura de specialitate întîlnim mai multe definiții dedicate interferenței. Punctul lor comun este ideea că interferența apare în situații de contact lingvistic, iar acesta din urmă este rezultatul unor fenomene extralingvistice: amestec de populație, relații culturale, economice, politice.

Ca şi în cazul termenului de *contact lingvistic*, nu toți specialiştii sînt de acord cu noțiunea de *interferență*. Unii autori preferă termenul de amestec al limbilor, aducînd şi argumente în acest sens.

Fenomenul se studiază din mai multe perspective şi prin prisma mai multor discipline: psihologia, lingvistica, sociologia etc., fiind totuşi cel mai bine explicat în lingvistică.

După cum s-a demonstrat, în cursul procesului interacțiunii limbilor, în sistemul acestor limbi apar anumite modificări care prezintă un mare interes pentru lingvistică. „Acele cazuri de deviere de la normele fiecărei limbi care apar în vorbirea bilingvilor, ca rezultat al familiarizărilor cu mai mult decît o limbă, adică ca rezultat al contactului dintre limbi, poartă denumirea de interferență" [1, p. 1].

Deşi în lucrările sale Einar Haugen utilizează definiția dată de Uriel Weinreich, el afirmă că aceasta nu cuprinde în întregime toate fenomenele referitoare la interferență şi propune ca prin interferență să se înțeleagă „suprapunerea lingvistică (engl. overlap) în cazul căreia orice unitate a limbii se manifestă în acelaşi timp ca element a două sisteme" [2, p. 50].

Interferența nu se limitează la simple împrumuturi care se adaugă la inventarul unităților unei limbi. Pătrunderea elementelor alogene într-un domeniu sau altul al limbii presupune reorganizarea unor modele şi structuri ale sistemului lingvistic dat. „Orice îmbogățire sau sărăcire a sistemului – spune Vogt – implică cu necesitate reorganizarea tuturor vechilor opoziții distinctive. A admite că un element este pur şi simplu adăugat la sistemul pe care-l primeşte, fără nici un fel de consecințe pentru acest sistem, înseamnă a nega însuşi ideea – de sistem". Totodată, se poate cerceta şi înțelege mai profund caracterul penetrabil sau impenetrabil al diferitelor părți din sistemul lingvistic.

Există suficiente cazuri de modificare a unor elemente din sistem care realmente nu pot fi înțelese şi explicate corect decît dacă se ține seama de relațiile sistemului respectiv cu alte limbi.

Cercetarea din ce în ce mai complexă a idiomurilor în contact relevă faptul că nu există domeniu al limbii care să nu fie supus interferenței. Exemplele mai vechi sau mai noi de contact al limbilor, arată că se pot împrumuta dintr-o limbă într-alta cuvinte, foneme,

BDD-A25981 © 2008 Academia de Ştiințe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 20:52:47 UTC)

secvenţe de foneme, morfeme, modele gramaticale. Totuşi trebuie să recunoaştem că atît în fonologie, cît şi în morfologie, exemplele sunt relativ rare.

Transferul într-o limbă a unor elemente lingvistice străine nu rămîne niciodată fără urmări, ci de fiecare dată influenţează într-un anumit fel noua structură a acestei limbi. Chiar împrumutul de cuvinte nu se reduce la simpla mărire a inventariului vocabularului. „Nu trebuie să uităm – afirmă B. V. Gornung – că şi vocabularul în toate compartimentele sale... constituie un sistem, şi nu o adunare de etichete, cum credeau H. Schuchardt şi alţi lingvişti. În majoritatea lor împrumuturile lexicale şi calcurile sunt asimilate de sistemul limbii la fel cu sunetele străine, care sunt însuşite şi apoi intră în sistemul fonologic" [3, p. 171].

Interferenţa lingvistică reprezintă o etapă în procesul de apariţie a unui element sau a unei anumite particularităţi structurale în sistemul limbii care ia cu împrumut. Haugen vorbeşte despre mai multe tipuri de împrumuturi, printre care se numără şi calcurile. Deşi consideră denumirea de *împrumut* nepotrivită, dat fiind faptul că fenomenul se produce fără consimţămîntul limbii din care se preiau elemente lingvistice, iar limba care împrumută nu restituie ce a luat, Haugen o acceptă, angajîndu-se să-i precizeze cît mai bine semnificaţia. Înainte de a da o definiţie fenomenului, el încearcă să surprindă etapele pe care vorbitorii bilingvi le parcurg în acest sens. Potrivit observaţiilor sale, fenomenul se desfăşoară astfel: 1. Atunci cînd trebuie să facă faţă unor situaţii lingvistice noi, orice vorbitor încearcă să reproducă tipare lingvistice învăţate anterior. 2. Printre noile structuri pe care le-ar fi putut învăţa se află şi unele care aparţin altei limbi decît celei materne; acestea ar putea fi, la rîndul lor, reproduse de vorbitorul respectiv. 3. Dacă vorbitorul bilingv reproduce noi tipare lingvistice într-un alt context decît cel în care şi le-a însuşit, se poate spune că le-a „împrumutat" dintr-o limbă şi le-a introdus în alta.

În urma acestor constatări, Haugen consideră că împrumutul este încercarea de reproducere într-o limbă a unor modele întîlnite în alta („the attempted reproduction în one language of patterns previously found în another") [4, p. 212]. El observă totodată că definiţia nu surprinde motivul pentru care vorbitorul recurge la împrumut şi nici nu arată dacă acesta este conştient de ceea ce face.

Pentru că împrumutul a fost definit ca un proces care implică o reproducere, orice încercare de a-i analiza desfăşurarea implică o comparaţie a tiparului cu imitaţia acestuioa. Haugen numeşte tiparul original *the model* şi recunoaşte că împrumutul poate fi mai mult sau mai puţin asemănător cu acesta. Sînt distinse mai multe situaţii: împrumutul este, pentru un vorbitor nativ, considerabil diferit de model, ceea ce înseamnă că ne aflăm în faţa unei situaţii de învăţare parţială, datorată interferenţei altor factori, nenumită încă; dacă împrumutul este destul de asemănător cu modelul, încît vorbitorul nativ să-l accepte ca fiind al lui, se poate vorbi despre un *import* al modelului într-o altă limbă, soldat cu o inovaţie; dacă vorbitorul reproduce modelul într-un mod inadecvat, atunci, în mod normal, el a *substituit* un tipar asemănător cu altul, din propria limbă.

Haugen observă că împrumutul a fost descris ca proces, nu ca stare. Cu toate acestea, notează el, cei mai mulţi dintre termenii cu care este denumit descriu, mai degrabă, rezultatele decît procesul în sine. Clasificarea tiparelor împrumutate implică termeni ca: *loanword, hybrid, loan translation* sau *semantic loan,* denumiri care nu sînt legate în mod organic de procesul împrumutului în sine. Acestea sînt numai etichete pe care diferiţi autori

BDD-A25981 © 2008 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 20:52:47 UTC)

le-au aplicat rezultatelor unor împrumuturi („They are merely tags wich various writers have applied the observed results of borrowing") [4, p. 213].

Lingvistul american discută aceste categorii pe rînd:

1. *Loanword* (= „împrumut") este, în opinia sa, termenul cel mai vag al grupului, dat fiind că poate fi folosit pentru denumirea oricărei categorii ale acestuia. El este limitat însă în mod obişnuit la situaţiile în care vorbitorii preiau dintr-o limbă atît sensul, cît şi învelişul sonor al unui cuvînt. Exemplul ales de autor este al AmE[1] *shivaree*, luat din fr. *charivari,* în care vorbitorii au preluat nu numai sensul, dar şi învelişul fonematic, cu o substituţie mai mare sau mai mică a fonemelor native.

2. *Hybrid* (= „hibrid") - termen folosit pentru a denumi împrumuturile (*loanwords*) în care numai o parte a învelişului sonor a fost preluată, cealaltă fiind substituită cu o porţiune indigenă; ex. PaG a adoptat AmE *plum pie* în forma [blaUməpal], în care morfemul [pal] a fost importat, în vreme ce nativul [blaUma] 1-a substituit pe *plum*. În acest caz, vorbitorul a analizat compusul în elementele lui constitutive. Dacă în primul caz era vorba despre o substituţie fonematică, aici este vorba şi despre o substituţie morfematică parţială.

3. *Loan translation,* numit în fr. *calque;* exemplele alese de autor sunt preluate de la Kr. Sandfeld Jensen[2]: *fr. presqu'île,* germ. *Halbinsel,* modelate după lat. *paeninsula,* sau germ. *Wolkenkratzer,* fr. *gratte-ciel,* sp. *rascacielos,* apărute după modelul engl. *skyscraper.* Autorul se întreabă, pe bună dreptate, dacă aceste situaţii nu sînt cumva doar o extindere a procesului observat la *hibrizi,* nedeosebindu-se de aceştia decît prin aceea că, în loc să substituie doar o jumătate din cuvînt, vorbitorul 1-a înlocuit în întregime. A fost împrumutat un tipar particular, anume combinaţia a două elemente ale unui termen compus, cu un nou sens, care nu rezultă din simpla alăturare a celor două părţi. Se poate remarca însă că, în mod greşit, situaţia este limitată la compuse, fiind excluse derivatele. Totodată, există şi exemple în care substituţia nu vizează exact o jumătate din cuvînt.

4. *Semantic loan* (= „împrumutul semantic") – este considerat a fi strîns legat de calc. Haugen dă ca exemplu AmPort. *humoroso,* folosit cu sensul AmE *humorous* (= „spiritual"), deşi în portugheză înseamnă numai „capricios". Nu se importă deci elemente de structură formală, ci numai de sens, iar substituţia învelişului fonematic este completă. Haugen observă că a numi acest fenomen *împrumut semantic* înseamnă a ignora faptul că toate celelalte tipuri de împrumut descrise sunt, la rîndul lor, şi semantice, numai că, adaugă el, în acest caz, noul sens este singura dovadă vizibilă a împrumutului. Totodată, constată că substituţia morfematică este completă [4, p. 214]. Această adăugire ni se pare nu numai inutilă, ci şi generatoare de confuzii, întrucît nu este vorba de o înlocuire a morfemelor străine cu elementele indigene corespunzătoare, ci de o corespondenţă stabilită de vorbitori între două cuvinte care seamănă din punctul de vedere al aspectului sonor.

În funcţie de relaţia existentă între substituţia morfematică şi cea fonematică, Haugen ajunge la următoarele grupuri de împrumut:

1. *Loanword* – categorie care presupune import de morfeme, fără substituţie; orice import fonematic poate fi clasificat în raport cu gradul de substituţie fonematică: zero,

[1] Aici şi în continuare am lăsat neschimbate abrevierile folosite de Einar Haugen, care le explică astfel: AmE = American English; PaG = Pennsylvania German, AmPort = American Portuguesse. Vezi *op. cit.,* p. 210, nota 3.

[2] Kr. Sandfeld Jensen, *Die Sprachwissenschaft,* Leipzig and Berlin, 1915, p. 69, apud Einar Haugen, *op. cit.,* p. 214.

BDD-A25981 © 2008 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 20:52:47 UTC)

parţială sau completă („any morphemic importation can be further classified according to the degree of its phonemic substitutions: none, parţial, or complete”);

Loanblend – (= *împrumutul mixt*) – grupă care implică în egală măsură substituţie morfematică şi împrumut, ceea ce necesită un anumit nivel de analiză a modelului imitat de către vorbitor; sunt incluşi aici numai hibrizii care implică identificarea unui model străin;

Loanshift – substituţie morfematică fără împrumut. Aici intră ceea ce se denumeşte, în mod obişnuit, prin *loan translations,* nume păstrat de autor, şi prin *semantic loan.* Termenul *shift* „schimbare” este, în opinia sa, inspirat, pentru că faptele de limbă pe care le denumeşte apar, în limba care împrumută, numai ca schimbări funcţionale ale morfemelor native. Se ignoră totuşi faptul că, pe lîngă schimbarea morfemelor străine cu cele indigene, este vorba şi despre împrumut care, de această dată, nu presupune materialul lingvistic, ci „spiritul” după care se combină morfemele străine, altfel spus – „forma internă”.

Despre *loan translations* Haugen spune că au jucat un rol important în dezvoltarea multor limbi. Printre exemple se numără gr. *sympátheia,* reprodus prin importare în engleză *(sympathy)* şi prin substituţie morfematică în latină *(compassio),* în germană *(Mitleid),* în daneză *(Medlidenhed)* şi în rusă *(соболезнование).* Haugen precizează că substituţia morfematică se poate extinde la fraze întregi, fără a arăta însă în ce condiţii: „We may call these SYNTACTIC SUBSTITUTIONS [s.a.], and include such expressions as AmPort. *responder para tras* ‘to talk back’ ” [4, p. 220].

Contactul lingvistic se poate produce între orice limbi, diferite sau asemănătoare ca structură, legate sau nelegate genetic, în funcţie de relaţiile colectivităţilor umane.

H. Kloss afirma că interferenţa sistemelor lingvistice aflate în contact depinde într-o măsură considerabilă de distanţa lingvistică dintre idiomurile respective [5, p. 16].

Gradul de interferenţă este însă direct influenţat de factorii lingvistici *structură* şi *origine*. Ca urmare, două limbi înrudite genetic sau cu o structură foarte asemănătoare se vor influenţa reciproc mult mai puternic decît două limbi neînrudite genetic sau tipologic.

U. Weinreich distinge două aspecte ale interferenţei. De fapt, propune o dihotomie: interferenţa în vorbire şi înterferenţa în limbă. Iniţial, aceasta se manifestă în vorbirea bilingvului ca rezultat al cunoaşterii unei alte limbi. „În vorbire, – spune U. Weinreich, – interferenţa este ca nisipul purtat de apa rîului; în limbă – ca nisipul aşezat la fundul iazului.” [1, p. 12]. Interferenţa din vorbire constă în greşelile individuale izolate, pe care le comite bilingvul în procesul de comunicare. Interferenţa din limbă poartă denumirea de *integrare* şi constă din „fostele” abateri în vorbirea bilingvului, doar că acestea încep să se comporte conform normelor din limba adoptivă.

Dacă un fenomen oarecare de interferenţă devine obişnuit şi regulat, el încetează de a mai fi o deviere de la normă, comportîndu-se ca o parte constitutivă a normei. Acesta este un proces de integrare a elementului străin de către noul sistem. Nu există însă criterii bine definite care să ajute la distingerea clară a fenomenului interferenţei. În astfel de cazuri, autorii se bazează pe regularitatea apariţiei fenomenului: acele fenomene care apar în limbă izolat, avînd o arie de răspîndire restrînsă, sînt considerate fenomene ale interferenţei, iar cele ce nu sînt percepute ca fiind inovaţii, avînd o utilizare regulată în noul sistem, se referă la stadiul integrării.

Este evident că interferenţa apare iniţial în vorbirea bilingvului, însă, în condiţii favorabile, ea se poate extinde şi asupra vorbitorilor monolingvi, devenind astfel un fapt de limbă. Dintr-o abatere de la normă, interferenţa ajunge treptat normă a unei limbi.

BDD-A25981 © 2008 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 20:52:47 UTC)

Haugen priveşte interferenţa ca „suprapunere a două sisteme lingvistice" [6, p. 69-80]. Autorul confruntă, în acelaşi timp, interferenţa cu schimbarea de cod.

Diebold înţelege prin interferenţă „schimbarea lingvistică ce apare ca rezultat al contactului dintre două limbi" [7, p. 39-45].

În funcţie de perspectiva din care este interpretat acest fenomen, putem distinge două categorii de autori. Unii interpretează interferenţa într-o accepţie mai largă, alţii dau noţiunii respective o accepţie mai restrînsă. Conform primei accepţii, interferenţa este o abatere de la normele limbilor aflate în contact. Acest punct de vedere este expus pentru prima dată de reprezentanţii Cercului lingvistic de la Praga, interferenţa incluzînd unele aspecte cum ar fi interacţiunea, amestecul, hibridizarea şi contopirea limbilor. Din această perspectivă, interferenţa este înţeleasă ca întrepătrundere a sistemelor lingvistice a două limbi, cauzată de interacţiunea limbilor aflate în contact.

Iurii Deşeriev, invocînd lucrările de sociolingvistică referitoare la interferenţă, defineşte interferenţa ca „orice influenţă reciprocă a elementelor extralingvistice (culturale), care duce la apariţia materialului lingvistic negativ" [8, p. 253].

L. I. Barannikova înţelege prin interferenţă „modificările ce au loc în structura unei limbi sub influenţa altei limbi" [9, p. 88].

În sens larg, interferenţa este o schimbare în structura unei limbi sub influenţa alteia. Pentru exponenţii acestui punct de vedere, nu contează dacă este vorba despre influenţa unei limbi străine asupra limbii materne sau invers, deoarece interferenţa se poate produce în ambele direcţii.

Aşadar, rămîne să vedem care sunt abaterile de la normele limbilor aflate în situaţie de contact lingvistic şi, de fapt, care este materialul negativ ce apare ca rezultat al acestui contact. Prin material negativ avem în vedere manifestările interferenţei apărute în situaţia de contact lingvistic româno-rus: împrumuturile neadaptate şi cele adaptate cu afixe româneşti, calcurile de tot felul şi construcţiile sintactice inadecvate care circulă cu precădere în comunicarea orală unde norma este mai puţin controlată.

În sens restrîns, pătrunderea normelor unui sistem lingvistic în altul, procesare ce are loc în cadrul interferenţei, se realizează într-o singură direcţie, unilateral: de la limba maternă spre cea străină. Acest punct de vedere este caracteristic lucrărilor ce ţin de metodica studierii limbilor străine, fiind expus de specialiştii care, în calitate de pedagogi, se întîlnesc cu fenomenul interferenţei în cadrul activităţii de studiere sau predare a unei limbi străine. Specificul profesiei determină o atitudine negativă faţă de fenomenul interferenţei, deoarece constituie pentru ei un obstacol real în activitate. Comunicînd cu persoane al căror bilingvism este incipient, profesorii de limbi străine percep interferenţa ca un fenomen exclusiv negativ, de transfer al deprinderilor comunicative formate în cadrul limbii materne asupra limbii studiate.

Complexitatea fenomenului interferenţei şi imposibilitatea reducerii lui la acţiunea limbii materne asupra limbii străine este subliniată de mai mulţi autori. Astfel, I. Deşeriev şi I. Protcenko menţionează: „Deseori interferenţa este neîntemeiat redusă doar la acţiunea limbii materne asupra celei de-a doua. De fapt, în activitatea de cercetare, conţinutul căreia este determinat de necesităţile teoriei şi practicii, apare necesitatea studierii unui cerc problematic mult mai larg legat de interferenţă. Acesta include: a) influenţa limbii materne asupra celei de-a doua; b) influenţa limbii B asupra

BDD-A25981 © 2008 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 20:52:47 UTC)

limbii materne; c) delimitarea interferenţei la nivelul limbii, pe de o parte, şi la nivelul vorbirii, pe de altă parte" [8, p. 28-29].

Unii autori propun o diferenţiere între interferenţă şi modificările din cadrul unei limbi produse din cauza împrumuturilor din alte limbi. L. I. Barannikova susţine: „În lucrările consacrate bilingvismului sau procesului interacţiunii dintre limbi, deseori fenomenul interferenţei este confundat cu cel al împrumutului, deşi acestea sunt diferite, iar într-un anumit fel chiar opuse. Diferenţierea interferenţei de împrumut ne ajută să înţelegem mai bine fenomenul interferenţei. În cazul împrumutului, elementele unui sistem intră în altul, fiind supuse unor asimilări: 1) sunetele străine sunt înlocuite cu cele „materne", adică se produce fenomenul substituţiei. În cazul interferenţei, se modifică însuşi sistemul care împrumută elementele din altă limbă, apar şi se dezvoltă astfel noi tipuri de raporturi între elementele structurale ale sistemului" [9, p. 90]. Autoarea consideră că elementele împrumutate nu sunt transferate în noul sistem cu întreaga gamă de legături semantice. Cuvîntul împrumutat rămîne, într-un fel, izolat în limba de adopţie, nefiind în stare să dezvolte diverse legături cu elementele sistemului gazdă.

În cazul interferenţei, consideră aceeaşi autoare, un rol important îl au acele legături sistemice care nu pot fi împrumutate din afară. L. Barannikova face trimitere la un articol al lui B. A. Serebrenikov, în care autorul susţine ideea impenetrabilităţii sistemului morfologic al limbii.

Aceste opinii sunt împărtăşite şi de către alţi autori. Unii savanţi, printre care şi A. Meillet, consideră că „structurile gramaticale a două limbi sunt impenetrabile" [10, p. 8]. Aceeaşi idee este susţinută şi de A. Sapir: „ ... noi în general nu putem deduce posibilitatea unei limbi de a exercita o influenţă morfologică directă asupra altei limbi." [11, p. 160].

Poziţia opusă este expusă cu aceeaşi fermitate. Astfel, H. Schuchardt susţine că chiar şi structurile foarte bine unite în sistem, cum este flexiunea, nu pot evita influenţele limbilor străine.

Despre unele fapte de penetrabilitate a structurilor gramaticale ale unei limbi sub influenţa altei limbi aflate în contact vorbesc şi alţi autori.

În opinia mai multor lingvişti, în condiţiile contactului lingvistic nu există limite în posibilitatea influenţei unui sistem morfologic asupra altuia. Astfel, A. M. Ahunzeanov remarcă faptul că sub influenţa limbii ruse au suferit modificări structurile fonetice ale mai multor limbi din Uniunea Sovietică. Mai mult decît atît, în multe limbi ale fostei URSS, împrumuturile din limba rusă au dus la apariţia şi dezvoltarea unor stiluri şi categorii stilistice noi, frazeologisme, cuvinte şi expresii necunoscute anterior.

Putem afirma deci că sursele şi aspectele manifestării interferenţei sunt extrem de diverse. Împrumuturile nu se limitează la cazuri de pătrundere a unităţilor materiale ce reflectă substanţa şi calitatea unei limbi în alta.

Nu putem fi de acord cu opinia L. Barannikova care afirmă că anume cuvîntul împrumutat rămîne izolat din punct de vedere semantic şi deci nu are şi nu formează legături interne cu cuvintele apropiate după sens în cadrul limbii gazdă.

Analiza interacţiunii elementelor structurale ale limbilor aflate în contact, a influenţei unei limbi asupra alteia la nivelul lexico-semantic şi gramatical, ne permite să evidenţiem două noţiuni: interferenţa şi transferenţa.

Termenul de transferenţă va fi utilizat pentru cazurile de folosire inconştientă a deprinderilor lingvistice formate într-o altă limbă. În aceste cazuri nu se observă mari schimbări în nici una din limbile aflate în contact.

BDD-A25981 © 2008 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 20:52:47 UTC)

Interferenţa în sens larg este interpretată ca un fenomen, în general pozitiv, care contribuie la îmbogăţirea reciprocă a limbilor aflate în contact, la dezvoltarea convergentă a lor, la pătrunderea elementelor structurale ale unei limbi în alta, la crearea de premise pentru progresele calitative ulterioare.

Conform celor mai noi opinii referitoare la interferenţă, acest fenomen se manifestă în toate compartimentele unei limbi.

În tabelul următor prezentăm interferenţele întîlnite în limba română din Republica Moldova survenite în condiţii de contact cu limba rusă.

Împrumuturi lexicale	+
Calc	+
Elemente de topică	+
Împrumuturi sintactice	+
Fonetică şi fonologie	+

Acest tabel corespunde unei descrieri strict lingvistice. Prima componentă a gramaticii supusă interferenţei este lexicul (care se poate întîlni şi fără o situaţie de contact), ultimele fiind fonologia şi morfologia.

După analiza mai multor cazuri, studiile arată că în astfel de situaţii raportul dintre limbi, de obicei, nu este unul de egalitate, iar această însemnare ţine de parametrii extralingvistici, cum ar fi: cadrul legal al limbilor, statutul lor, prestigiul lor (ca mijloc de comunicare în societate, ca limbă de cultură şi învăţământ), mai ales pentru vorbitorii celeilalte limbi, dar şi în cadrul comunităţii lingvistice (ce părere au vorbitorii despre limba lor). Toate acestea au consecinţe în domeniile de folosire a fiecărei limbi şi, până la urmă, în dinamica limbilor respective în sensul arătat mai sus (interferenţă unidirecţională). Următorul tabel reflectă o situaţie obişnuită destul de răspîndită:

Tabel II, limbi în contact şi context

	Context formal	Context informal
Limbă A	+	+
Limbă B	–	+

unde *context informal* se referă la situaţiile de comunicare familiale sau între prieteni, iar *formal* – la celelalte (de la adresarea către un necunoscut la folosirea fiecărei limbi în instituţiile statale atît oral, cît şi în scris). Analiza domeniilor de folosire a fiecărei limbi ne va furniza date concrete, ajutîndu-ne să stabilim raportul lor, care de mai multe ori coincide cu starea de fapt arătată în tabelul II şi care determină sensul şi gradul interferenţei.

Ar fi de semnalat, în primul rînd, amploarea pe care o are interferenţa în cazul vocabularului. Cele mai frecvente cazuri de interferenţă lexicală sînt rezultatul unui contact direct între două limbi. Fiind un compartiment mai puţin structurat, spre deosebire de fonologie, morfologie şi sintaxă, lexicul este terenul ideal pentru împrumuturi. De cele mai multe ori, vorbitorul (în special bilingvul) constată că în unele situaţii cuvintele nu au corespondenţe adecvate în cealaltă limbă şi de aceea el caută umplerea acestui gol prin importul de cuvinte străine[3].

[3] Vezi: Weinreich, *Unilinguisme*, p. 665.

BDD-A25981 © 2008 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 20:52:47 UTC)

În general, limba preia din afară doar cuvintele de care are nevoie, dar deseori se împrumută şi sinonime. Fireşte că se produce inevitabila concurenţă, în urma căreia rămîne în uz doar o anumită variantă, iar cealaltă iese treptat din uz sau îşi limitează aria de întrebuinţare. Mai există şi situaţii în care bilingvul împrumută un cuvînt din limba rusă chiar dacă acesta are un echivalent foarte bine determinat în limba română. Mă refer aici la împrumuturile neadaptate (atunci cînd un cuvînt din limba română este înlocuit cu unul din limba rusă, rămas intact).

Majoritatea cercetărilor tind să indice faptul că în cazul limbilor aflate în contact, interferenţa este unidirecţională, adică o singură limbă o influenţează pe cealaltă. În cazul acestor limbi, afirmaţia *este adevărată*. Studiile arată că în astfel de situaţii raportul dintre limbi nu este unul de egalitate, iar problema în cază ţine de parametrii extralingvistici.

REFERINŢE BIBLIOGRAFICE

1. Weinreich U., *Languages in Contact.* – New York, 1953.

2. Haugen E., *Bilingualism în the Americas*. – Alabama, 1964.

3. Gornung B.V., *К вопросу о типах и формах взаимодействия языков //* Доклады и сообщения института языкознания, Moscova, 1952, nr. 2.

4. Haugen E., *The Analysis of linguistic Borrowing //* Language, vol. 26, 1950.

5. Kloss H., *Types of Multilingual Communities: a Discussion of Ten Variables* // Lieberson, Stanley (ed.), Explorations Sociolinguistics, Bloomington Haga, 1966.

6. Хауген Э., *Языковой контакт* // Новое в лингвистике. Вып. VI, M., 1972.

7. Diebold, *Incipient bilingualism* // Language, 1961, 37, nr. 1.

8. Дешериев Ю. Д., *Проблема лингвистической интерференции в современном языкознании. Теоретические проблемы социальной лингвистики.* – Москва, 1981.

9. Баранникова Л. И., *Сущность интерференции и специфика её проявления. // Проблемы двуязычия и многоязычия,* Москва, 1972.

10. Meillet A., *Sur le bilinguisme* // Delacroix H. et alii, Psychologie du langage, Paris, 1933.

11. Sapir E., *Linguistique*. – Paris, 1968.

BDD-A25981 © 2008 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 20:52:47 UTC)